Német Külpolitikai Társaság / Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik (DGAP)

A Német Külpolitikai Társaság a német külpolitika szolgálatában álló hálózatként, nonprofit, közhasznú szervezetként, a politikai szempontból pártatlan szervezetként definiálja önmagát.

1945. július 6-án a Németországot megszálló szövetséges hatóságok engedélyezték a Wilhelm Cornides által kezdeményezett *Europa-Archiv* című külpolitikai folyóirat alapítását Frankfurtban. Ezzel megszületett a második világháború utáni Németország első külpolitikai kiadványa, amelyet tízezer példányban tettek közzé. 1947 során felépül a későbbi DGAP dokumentációs központjának alapját alkotó film- és dokumentációs archívum, illetve könyvtár. Ugyanezen év, illetve 1948 során megtörtént a kapcsolatfelvétel a párizsi Centre d'Etudes de Politique Etrangère-ral és a londoni Royal Institute of International Affairs-szel (Chatham House).

1952-ben Frankfurtban megalakult az Instituts für Europäische Politik und Wirtschaft, igazgatójának Theodor Stelztert nevezték ki. A pénzügyi forrásokat a német kormány, német vállalatok, illetve az *Europa-Archiv*hoz közel álló amerikai intézmények biztosították. 1953 és 1955 között Cornides és Stelzer azon fáradoztak, hogy az általuk megálmodott német külpolitikai intézmény megszülethessen. Ellátogattak az Egyesült Államokba és Nagy-Britanniába is, ahol az akkori angolszász külpolitika meghatározó alakjaival, többek között Arnold Toynbee-val (Chatham House) is tárgyaltak. Az NSZK-ban is aktívan keresték a támogatókat, asztalhoz ültek a politikai élet és a gazdaság vezető személyeivel, például Walter Hallsteinnel is.

Erőfeszítéseik gyümölcsként 1955. március 29-én a Bonni Egyetemen megalakult a Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik (DGAP), amelynek elnökévé Günter Henlet választották. 1958-ban megjelent a társaság első évkönyve, a *Die Internationale Politik,* amely az 1955. év külpolitikai eseményeit foglalta össze. 1960-ban a DGAP kutatóintézete, lapjának szerkesztősége, illetve a könyvtár Frankfurtból Bonnba költözött.

Innentől kezdve szabaddá vált az út különféle nemzetközi munka- és kutatócsoportok, illetve konferenciák szervezéséhez. A Centre d'Etudes de Politique Etrangère-rel (Párizs) és az Institute for Strategic Studies-zal (London) közösen például 1961-ben életre hívták a Strategy for Europe projektet, amelyből számos publikáció született. Kiemelkedő a társaságnak a biztonság- és védelempolitika terén nyújtott munkája. Az 1962-ben létrehozott Arms Control and International Security munkacsoport vagy az 1982-ben kiadott *The West's Security: New Dimensions and Challenges* címet viselő tanulmány is ezt bizonyítják. Emellett fontos megemlíteni a DGAP-nek a bilaterális kapcsolatok fejlesztéséért végzett tevékenységet, amelynek köszönhetően többek között 1970-ben napvilágot látott a DGAP és a Chatham House közös publikációja, a *Structural Changes in the Foreign Policy of Great Britain and the Federal Republic of Germany.* 1977-ben létrejött a német–lengyel fórum Bonnban, vagy 1989-ben a Franco-German Relations program. Említést kell tenni olyan neves politikusok látogatásáról a DGAP-nál, mint 1988-ban Huszein jordániai királya, aki a közép-keleti békekísérletekről beszélt vagy Radzsiv Gandhi indiai miniszterelnök látogatásáról, aki az indiai kormány gazdaságpolitikáját ismertette a DGAP rendezvényén. 1990-ben Nelson Mandela volt az egyik prominens vendég, aki Dél-Afrika jövőjéről beszél, 1994-ben pedig például a pakisztáni Benazir Bhutto tartott előadást országa politikájáról. Az intézet munkásságának fontosságát bizonyító konferenciák, mun-

kacsoportok illetve publikációk felsorolását sokáig lehetne folytatni.

1995-től a társasághoz tartozó *Europa-Archiv* folyóirat *Internationale Politik* néven jelent meg tovább, illetve ugyanezen évben a szervezet megvásárolta a korábbi jugoszláv nagykövetség épületét Berlinben. 1999-ben a DGAP véglegesen Berlinbe költözött. 2000-ben megjelent az *Internationale Politik – Transatlantic Edition,* azaz a folyóirat első angol nyelvű száma. (Azóta van kínai és orosz nyelvű mutáció is.)

Daniel Eisermann: *Außenpolitik und Strategiediskussion – Die Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik 1955–1972.* című könyvében több mint 300 oldalon tárgyalja a DGAP történetének közel első 20 évét, az indulás nehézségeit, az akkori kül- és belpolitikai helyzetet, a DGAP útkeresését. Olvashatunk például arról, hogy kezdetben rengeteg kritikusa volt a szervezetnek, hiszen az akkori, kizárólag elméleti kérdésekkel foglalkozó egyetemi diszciplína nem volt összeegyeztethető a DGAP által vállalt gyakorlatiassággal, éppen ezért többen a hitelességét is megkérdőjelezték, sőt tudománytalannak nevezték. Arról is olvashatunk, hogy miként adott új lendületet az intézménynek a német újrafelfegyverzés körül kialakult vita, illetve milyen szerepet játszott ebben Theodor Steltzer, a korábbi hivatásos katona, aki mindvégig a londoni Chatham House-ot tekintette mintának. Emellett megtudhatjuk, hogy milyen nagy szerepet játszottak az amerikai pénzügyi források az intézet kezdeti szegényes helyzetében.

Ma a DGAP fő célkitűzése, hogy hozzájáruljon Németország külpolitikájának kialakításához, a német külpolitikája körüli vitákhoz való érdemleges hozzájárulás, tanácsadás a politikai, gazdasági és társadalmi szféra döntéshozóinak, a nyilvánosság tájékoztatása a fő nemzetközi politikai kérdésekről, a külpolitikai együttműködés megerősítése Németországon belül. Ezért a DGAP gyakorlat orientált politikatudományi kutatásokat folytat, tanulmányokat, elemzéseket, kommentárokat ad ki, külpolitikai rendezvényeket (konferenciákat, előadásokat, tanulmányi és vita csoportokat) szervez, havonta megjelenteti az *Internationale Politik* című folyóiratot, fenntartja az egyetlen nyilvános kül- és biztonságpolitikai kérdésekkel foglalkozó könyvtárat, ugródeszkát képez a külföldi politikusok és szakértők számára, életre hívta a www.weltpolitik.net információs portált, www.dgap.org honlapot, illetve a www.internationalepolitik.de -t.

A DGAP-ben három programcsoportban összesen 11 kutatócsoport tevékenykedik, hogy válaszokat találjon aktuális külpolitikai kérdésekre.

(1) Az Európa–transzatlanti kapcsolatok programcsoportban az Alfred von Oppenheim-centrum Európa jövőjéről csoport fórumot képez az európai események megvitatására. Súlypontja az európai integráció és az Európai Unió jövője, illetve Németország szerepe ezen folyamatokban, kitekintve a transzatlanti kapcsolatokra is. Európai kül- és biztonságpolitika csoport az Európát fenyegető aktuális biztonsági kérdésekkel foglalkozik. Az EU kül- és védelempolitikai cselekvőképességének előmozdítására helyezi a hangsúlyt, figyelembe véve egyúttal a transzatlanti biztonsági folyamatokat, konkrétan a NATO fejlődését, valamint Európának a Kínához fűződő viszonyát. A Franciaország és a francia–német kapcsolatok csoportban a két ország bilaterális kapcsolatainak és azok európai politikai kihatásainak elemzése mellett folyamatosak a formális és informális szakértői találkozók. Több alap támogatását élvezve (pl. Robert Bosch Alapítvány) törekednek egy bilaterális hálózat kiépítésére, mely a felnövekvő generáció vezetőit segíti. A DGAP-ben a Robert Bosch Alapítvány Közép- és Kelet-Európa Központja 2007 eleje óta működik az aktuális közép- és kelet-európai politikai kérdések megvitatására. Transzatlanti, illetve USA-kapcsolatok programcsoport munkájának középpontjában az Atlanti-óceán két oldalán lévő politikai osztályok közötti párbeszéd előmozdítása, illetve a transzatlanti együttműködés egyfajta „partnership of choice”-á alakítása áll. Ehhez szükségeltetik az amerikai politikai rendszer és az amerikai külpolitika megér-

tetése, amit szintén ez a csoport vállalt magára. Fő célkitűzés a Washington és Berlin közötti stratégiai párbeszéd megerősítése.

(2) A stratégiai régiók programcsoporton belül működik a Kína-program. A csoport központi témája a felemelkedő, megerősödő, globális rivális Kínával való jövőbeli bánásmód lehetőségeinek elemzése. Az Oroszország/Euroázsia-program Oroszországnak a világpolitikába visszatérését, illetve Oroszországnak mint energiaszolgáltatónak a megkerülhetetlenségét vizsgálja. Foglalkozik az Ukrajnával, Közép-Ázsiával vagy a Kaukázus-régiónak a gazdasági- és biztonságpolitikai kihívásaival is. Az ázsiai és csendes-óceáni biztonságpolitikai program középpontjában az ezen térség feltörekvésének következtében előállt regionális illetve globális stabilitási kérdések állnak.

(3) A globális kihívások programcsoporton belül a globalizáció és világgazdaság csoport fókuszpontját a nemzetközi kapcsolatok során felmerülő gazdasági kérdések képezik (pl. IMF, illetve Világbank tevékenysége). A berlini fórum a jövőért elnevezésű program főként az európai és transzatlanti térség biztonság- és védelempolitikai struktúrájával illetve fejlődésével foglalkozik (pl. az űrkutatás kérdésével). A stratégiai gondolkodás nemzetközi fóruma program célja a fiatalok „stratégiai közösségének" kiépítése, olyan fiataloké, akik már a tanulmányaik során vagy közvetlen azután a jövőbeli stratégiai kérdésekkel foglalkozik

Klaus Segbers egyik tanulmányában kül- és biztonságpolitikai elithálózatnak nevezi a DGAP-t, amely több mint 1600 tagjával közvetlenül a német parlament és a kormány előudvarában tevékenykedik. De nem csak a szervezet közvetlen hatását hangsúlyozza, hanem felhívja a figyelmünket a DGAP indirekt befolyásolási mechanizmusára, amelyet a program- és kutatócsoportjai révén fejt ki. Ezen csoportok mindegyikének élén egy országgyűlési képviselő áll. Segberstől megtudhatjuk azt is, hogy a DGAP éves költségvetése közel két-három milliárd euró, amelyet 40 százalékban más szervezetek hozzájárulásából, 60 százalékban alapítványok, a tagok, illetve a gazdasági szféra hozzájárulásaiból fedeznek.

Kétségtelen, hogy a DGAP Németország külpolitikai irányvonalában egy meghatározó tényező, az SWP (Stiftung Wissenschaft und Politik) után talán a második legfontosabb külpolitikai agytröszt az országban. Habár Segbers szerint a két szervezet inkább komplementer jelleggel működik és nem egymás konkurenseként. Míg az DGAP mint egyfajta 'ötletgyárra' tekint SWP-re, és a maga hálózatképző funkcióit hangsúlyozza, amelynek köszönhetően előmozdítja az elitek diskurzusát a kül- és biztonságpolitikai kérdésekben.

(Németh Andrea)

Források

- Daniel Eisermann: *Außenpolitik und Strategiediskussion. Die Deutsche Gesellschaft für Auswärtige Politik 1955 bis 1972*. R. Oldenbourg Verlag, München 1999
- http://www.dgap.org/dgap/ueberuns/geschichte/
- http://www.ip-global.org
- http://userpage.fu-berlin.de/~segbers/downloads/working_papers/AP24.pdf